

Зосімова А. В.,

*аспірант кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
(Україна)*

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ШВИДКОСТІ ЗМІНЮВАНOSTІ ЗОВНІШНЬОТОРГОВОГО ОБОРОТУ МАШИНОБУДУВАННЯ

Сучасний економічний стан Української економіки характеризується багатьма вченими як кризовий. Але за останні два роки стан значно погіршився. Особливо це позначилося на промисловому секторі економіки країни. Окрім того, свій негативний вплив нанесли і глобальні економічні, політичні, соціальні процеси, впливати на які Україна не може. Звісно, загострення воєнного конфлікту, знизило промисловий, сировинний, демографічний потенціал України.

Аналізуючи структуру експорту та імпорту національних товарів за останні п'ять років можна дійти висновку, що зовнішньоекономічна активність промислового сектору дещо зменшилася. Так у 2012 році спостерігалася найбільша зовнішньоекономічна активність промислового сектору України. Про це свідчать 19 % експорту товарів машинобудування від загальної суми експорту, що склало близько 13284 млн. дол. США. Частка імпорту при цьому дорівнювала 26,4 %, що дорівнює 22432,8 млн. дол. США. У 2014 році спад характеризувався 13,4 % (7358,7 млн. дол. США) експорту машинобудівної продукції від загального обсягу експорту товарів. Обсяги імпорту також знизилися до 22,1 % (12018,9 млн. дол. США). А вже у 2016 році експорт машинобудування досяг 11,9 % (4339,1 млн. дол. США), імпорт склав 29 % (11416,3 млн. дол. США). Не дивлячись на те, що імпорт машинобудівної продукції стабілізувався та зріс, за період з 2012 по 2016 роки, обсяги та структура експорту вказує на гостроту проблеми. Одним зі шляхів вирішення якої може бути проведення комплексного всебічного аналізу.

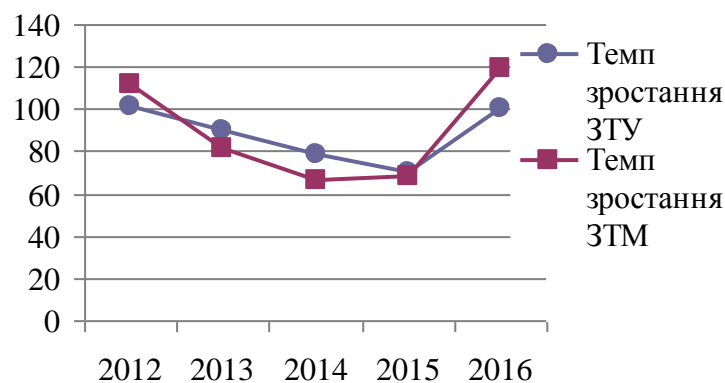
Таким чином, національні промислові підприємства опинилися у становищі, яке потребує вивірених рішень. Такими рішеннями має бути пошуки нових ринків, формування конкурентних переваг, пошуки шляхів утримання та нарощування конкурентоздатності на міжнародному ринку. Частину рішень можливо прийняти лише на основі проведення глибокого аналізу внутрішнього та зовнішнього оточення підприємства. Такий аналіз повинен надавати повну інформацію для прийняття рішень, щодо необхідності та шляхів експорту, здійснення імпорту, диверсифікації виробництва, а також визначення головних конкурентів та споживачів, визначення цінової політики та інші.

За результатами аналізу динаміки експорту та імпорту товарів України за 2011-2016 роки відстежувалося різке зниження обсягів експорту та імпорту товарів, що підтверджує політичну, економічну, законодавчу неспроможність стабілізувати економічний розвиток. Тому, за останні п'ять років, відбувалося суттєве зниження обсягів експорту торгівлі товарами з майже

70 млрд. дол. США. (у 2011 р.) до майже 35 млрд. дол. США. (у 2016 р.), а імпорту з 82 млрд дол. США (2011 р.) до 40 млрд. дол. США (2016 р.). Переважання експорту над імпортом було лише у 2015 році, коли обсяги експорту сягнули 38,13 млрд. дол. США та перевищили експорт продукції лише на 610706,67 тис. дол. США. Приблизно, така сама тенденція була і з зовнішньою торгівлею послугами, коли відбулося різке падіння обсягів торгівлі.

За результатами аналізу обсягів експорту та імпорту товарів машинобудування за країнами за період з 2011 року по 2016 рік отримано наступне. Найбільший експорт товарів машинобудування у 2011 році був у Росію (7219,2 млн. дол. США), Казахстан (1123,6 млн. дол. США) та Угорщину (684,2 млн. дол. США). У 2016 році лідерами за обсягами експорту машинобудування стали Росія (1044,1 млн. дол. США), Угорщина (580,9 млн. дол. США), Німеччина (млн. дол. США). За обсягами імпорту машинобудування у 2011 році лідерські позиції займали Німеччина (3385,7 млн. дол. США), Росія (3008,8 млн. дол. США), Китай (2861,6 млн. дол. США). У 2016 році лідерські позиції імпорту продукції машинобудування займали Китай (2185,4 млн. дол. США), Німеччина (1691,4 млн. дол. США) та Росія (881,6 млн. дол. США). Таким чином, можна побачити поступову переорієнтацію Українського імпорту з Росії на Китай та Німеччину, але в експорті продукції машинобудування продовжують переважати Російські ринки, не дивлячись на зниження обсягів експорту.

Для розширення розуміння ситуації у зовнішньоекономічній діяльності України та галузі, розглянемо динаміку **зовнішньоторгового обороту** (рис. 1.1).

ЗТУ - зовнішньоторговий оборот України;

ЗТМ - зовнішньоторговий оборот машинобудування.

Рис. 1.5. Динаміка зміни **зовнішньоторгового обороту** загалом по Україні та галузі машинобудування за 2012-2016 роки, %.

Якщо аналізувати зовнішньоекономічну активність загалом по Україні, можна зробити загальний висновок. Загальні тенденції характеризують переважання темпів зростання обсягів загального товарообігу України, але у 2015 році відбулися певні зміни у цій тенденції. У 2012 році було значне підвищення темпів збільшення товарообігу машинобудівної продукції (температура

зростання 111,9 %) порівняно з 2011 роком. Після цього, на протязі трьох років темпи зростання як машинобудівної продукції (2013 – 90 %; 2014 – 78,4 %; 2015 – 69,8 %) так і загального товарообороту по Україні поступово знижувалися (2013 – 81,6 %; 2014 – 66,5 %; 2015 – 68,3 %). А у 2016 році темп зростання суттєво збільшився (ЗТУ – 99,9 %; ЗТМ – 118,9 %). У таблиці 1.1. наведено динаміку темпів зростання загального товарообороту України та машинобудування, темп прискорення чи уповільнення росту за 2012-2016 роки.

Таблиця 1.1.

Показники швидкості змінюваності зовнішньоторгового обороту загалом по Україні та галузі машинобудування за 2012-2016 роки

Показник	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік
Темп зростання ЗТУ, %	101,63	90,01	78,42	69,83	99,96
Темп зростання ЗТМ, %	111,93	81,57	66,51	68,33	118,97
Індекс прискорення/ уповільнення росту, %	1,10	0,91	0,85	0,98	1,19

З наведеної тенденції темп прискорення чи уповільнення росту, можна сказати, що з кожним процентом зростання загального товарообігу України темпи зростання машинобудування збільшувалися на 1,1 % у 2012 році. У 2013 році цей показник знизився, що характеризує зниження темпів зростання машинобудування порівняно з загальним товарообігом України на 0,9 %, у 2014 році на 0,85 %. Тобто на кожен відсоток зростання обсягів товарообігу України темп зростання машинобудування постійно знижувався. У 2015 році темп зростання машинобудування збільшився до 0,97 % відносно Українського товарообігу загалом. Лише у 2016 році показник темпу зростання машинобудівної продукції збільшився відносно Українського товарообігу на 1,19 %.

Таким чином, за результатами проведеного аналізу було виявлено необхідність проведення комплексного дослідження стану зовнішньоекономічної діяльності. По-перше, дослідити загальні тенденції, що притаманні зовнішньоекономічній діяльності України. По-друге, виявити закономірності у тенденціях експорту та імпорту товарів галузі. По-третє виявити залежність та тенденції показника темпів зростання чи уповільнення росту загального товарообігу України та загального товарообігу по галузі. Це дозволить здійснити всебічний аналіз зовнішнього оточення підприємства, та прийняти рішення, щодо моделі поведінки та здійснення зовнішньоекономічної діяльності на зовнішніх ринках.

Список використаних джерел

1. Абакуменко О. В. Кон'юнктура фінансового ринку: підходи до визначення та дефініції. / О. В. Абакуменко// Інвестиції: практика та досвід. - № 21. – 2013. – К.: ТОВ "ДКС Центр". – с.37-41.

2. Андрейченко А. В. Специфіка дослідження кон'юнктури та особливості розвитку ринку АПК України/А. В. Андрейченко// «Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління»: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова. - Том 14. - Вип. 3 (31). – 2016. - с. 85-96.

3. Кудря Я. В. Оцінка зовнішньоекономічної активності промисловості / Я. В. Кудря, Р. В. Міхель // Економіка та право. - № 3 (45). – 2016. – Київ. – с.68-76.

4. Бутенко Н. В. Концептуальні засади розвитку промислового маркетингу в умовах економічної глобалізації / Н. В. Бутенко// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/vamsue_2012_2_23.pdf

5. Гуменюк В. В. Кон'юнктура ринку санаторно-курортних послуг у системі координат державного регулювання економіки /В. В. Гуменюк// Економіка. - № 4 (130). – 2014. – с. 6-11. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Skhid_2014_4_2.pdf

6. Ціхановська В. М. Теоретико-методичні засади дослідження кон'юнктури агропродовольчого ринку. / В. М. Ціхановська // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/есupark_2013_10_16.pdf

7. Офіційний сайт служби статистики України. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

8. Офіційний сайт служби статистики Харківської області. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://kh.ukrstat.gov.ua/>